

ՀԱՆԴԻՍ

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

Ե.Ջ.ԳԵՅԻՆ ԵՌՈՂՋԱԿԱՆ

ԵՒ ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԴԻՐ	ՏՆՕՐԷՆ
Մ. Բ. Իսիկ-ճեան	Հ. Ս. Լաճաճեան
ԸՐԶԱՆ Գ. ԹԻՒ 14. 1863 ՅՈՒԼԻՍ 15.	

ԵՌՈՂՋԱԿԱՆ

ՄՅԵՐՆԱՄՅԵՐԶՈՒԹԻՒՆ. շաբաթ. ԳԵՒԵՒ 13

Մինչև հիմայ մարմնամարդութեան վրայ պատմական կերպով խօսեցանք. իսկ հիմա կոսիմք յառաջ բերել մարդուս առողջութեան վրայ ըրած բարի ազդեցութիւնները. ուստի նախ տէս թէ ինչ կըսէ ասոր համար Պ. Բինէթ. «Մարմնամարդութիւնը մարդուս մարմնոյն զանազան շարժումներն, զօրութիւններն ու դիւրաշարժութիւնը կանոնաւորող գիտութիւնն է:»

Ուղեղին՝ այսինքն բարոյական կրթութիւնը փիլիզական կրթութենէն զատելը անշուշտ բնութեան օրինաց դէմ մեղանշել է. անոր մարդուս կազմուած-

քին զանազան մասանց մէջ դրած սկզբնական ներդաշնակութիւնը ոչնչացնել է . զմարդիկ յապաւել է մէկ խօսքով անոր երջանկութեանը արգելք ըլլալ ըսել է : Ճիրաւի խիստ գեղեցիկ է տղայ մը բարոյապէս դաստիարակել . մեծ դործ է տղայ մը ամեն տեսակ գիտութիւններով լուսաւորել . բարեսիրտ ու առաքինի ընել . բայց ասոր ընդհակառակն խիստ մեղադրելի և բարբարոսական գործ է զանի ֆիզիգական դաստիարակութենէ զրկել . ինչ օգուտ կրնայ քաղել տղայ մը երբ գիտութեան ամեն տեսակ ճիւղերով լուսաւորեալ , և աշխարհ զարմացնող կարողութիւններով բարդաւաճեալ ըլլայ ուղեղն , բայց տեսնէ որ կազմուածքն տկար է և անկարող իրեն կամայն հնազանդելու , չափտի ըսէ թէ “ծնած եմ միայն զգալու և ներգործելու” : Այսնորայ սովորելով այսպիսի դժբաղդութեան փնասակար և ցաւալի հետեւութիւններն , քննենք թէ ինչ է դարմանն , և թէ որ մեր մարմինը խիստ զգայուն կրնենք ուղեղն կատարելագործելով և զանի չափազանց գրգռելով , նայինք ու աշխատինք որ ֆիզիգապէս ալ նոյն համեմատութեամբ յառաջ երթանք : Այն խօսքով հետեւինք բնութեան իմաստուն օրինացը , որոցմով մարդս կրնայ ըլլալ երջանիկ իր առողջութիւնը ամենաապահով վիճակի մէջ ըլլալով : — Բարոյապէս և ֆիզիգապէս դաստիարակեալ մարդոց ցուցակին մէջ կրնաս գտնել մեծ , երեւելի , գիտուն և երկայնակեաց անձինք :

Ահա սիրելի ընթերցող . տեսանք որ գիտութեան այս ճիւղը խիստ օգտակար է բոլոր մարդոց , և միանգամայն այս սովորութիւնը շատ հին է և տիեզերական : — Ահասնինք հիմայ խնդրոյն քիչ մը դժուար մասին , որուն խելամուտ ըլլալու համար աւելի ուշադրութիւն պէտք է :

Արդէն այս ամենակարեւոր խնդրոյն վրայ հրա-
տարակածնիս կարծեմ բաւական են համոզելու և սով-
րեցնելու թէ Առողջաբանութեան այս խիստ պիտա-
նի ճիւղը առհասարակ ամեն մարդոց պէտք է ինչ որ
ալ ըլլայ արհեստն , հասակն , կազմուածքն , սեռն ,
և այլն . բայց և այնպէս մի և նոյն մարմնամարդն ընդ-
հանրապէս ամեն մարդոց չյարմարիր . այսինքն ամեն
հասակ , ամեն արհեստ , ամեն կազմուածք , ամեն սեռ ,
ամեն սովորութիւն , ամեն կլիմայ պէտք է ունենայ իր
յատուկ մարմնամարդն . — Արիտասարդի մը յատ-
կացեալ մարմնական կրթութիւնը ծերի ու տղու չը-
յարմարիր . երկու երիտասարդներ՝ մի և նոյն տարիքն
ունենալով՝ բայց տարբեր արհեստի ծառայելով՝
դարձեալ մի և նոյն մարմնամարդի ենթակայ չեն կրը-
նար ըլլալ , ուստի համոզուելով որ այս մանրամասն
կէտերուն վրայ ալ համառօտ տեսութիւն մ'ընենիս
խիստ օգտակար է , կսկսիմք կարգաւ :

Ա : Առողջաբանութիւնը որ մարդուն մարմինը կազ-
մող բոլոր մասերն ամենայն ներդաշնակութեամբ մի-
ացած , և բոլորովին կանոնաւորութեան մէջ են ,
մարմնամարդը այնպիսի դրութիւն մ' ունենալու է որ
այս կանոնաւորութիւնը յարատեւէ և բոլորովին հաս-
տատուի . բայց եթէ ըսածնուս հակառակը ըլլայ՝
այսինքն դժբաղդաբար եթէ այն ինչ մասն տկար ըլ-
լայ , այն ժամանակ մարմնամարդը առաւել համեմա-
տութեամբ այն կէտին վրայ առաւել ազդեցութիւն
ունենալու է . և միայն այս դրութեամբ կազմուած-
քին մէջ տիրող անկանոնաւորութիւնը անհետանա-
լով քեզիս ըլլալու ներդաշնակութիւնը կստացուի :

Բ : Օգործիւն : Մարմնական կրթութիւնը
ամեն մարդուն իր մարմնոյն զօրութեան համեմատ
ըլլալու են . միշտ նայելու է որ շարժիչ և սնուցիչ

չորութիւններն հաւասար ըլլան . եթէ ոչ , մէկը միւսէն աւելի պակաս ըլլայ , սոյն հաւասարակշուութիւնը պահելու է :

Գ : Սփռութիւն : Սովորութիւնը երկրորդ բնութիւն ըլլալով ուշագիւր ըլլալու է այս մասին բաւական ժամանակէ ի վեր ի դործ դրուած կամ հին սովորութեան մը մէկէն ի մէկ դադարումը խիստ վնասակար է առողջութեան . մարմնամարդն ասոր առաջքը կրնայ առնել , երբ քիչ ժամանակի մէջ զանի ջնջել ուզես . ուստի բնական օրինաց հետեւելով միշտ աստիճանաբար ազդելու է :

Դ : Մաշկային բնութիւն : Մաղձոտը (որ իր միսերուն չորութիւնէն , մարսողական դործողութեանց չափազանց սաստկութիւնէն , արեան չըջանի , շնչառութեան , եւայլն պաշտօններու կորովութիւնէն և զօրութիւնէն կնշանակուի) միշտ չափաւոր և յարատե կրթութիւն առնելու է . պաշտօններուն չափազանց դործողութիւնը պէտք է կանոնաւորուի , և ոչ թէ աւելի ուժովցնել , որովհետեւ արդէն ըստ ինքեան չափազանցութեան մէջ են :

Ե : Եւ կեան կամ որպէք բնութիւն : Եյս բնութիւնը (որ կենսական զանազան պաշտօններու տկարութիւնէն , կազմուածքին մասն առնող կարծր մասանց թուլութիւնէն և արեան չափազանց ջրոտ ըլլալէն կնշանակուի ,) պէտք ունի մարմնական կրթութեանց ամենասաստիկ և զօրաւոր միջոցներու . այս բնութեան տէր եղողներուն շատ օգտակար է բարձր տեղ , չոր օդն և տաք կլիմաներն :

Չ : Երիւնդութիւն : Երիւնդոտը (որ արդէն իր դոյնէն , կարծր միսերէն , որոնք ոչ այնչափ չոր և ոչ այնչափ կարծր են , բոլոր պաշտօններուն կանոնաւորութիւնէն կնշանակուի) որ կլիմայի մէջ որ

դանուի , տարւոյն ամեն եղանակաց մէջ պէտք է սատարիկ և ուժով կրթութիւններ ընէ :

Լ: Չշային բնութիւն: Ասիկա կնշանակուի չափազանց զգայուն ըլլալէն . պէտք ունի յարատեւութիւն ունեցող կրթութեանց :

Ահա սիրելի ընթերցող , այս եօթն համառօտիւ բացատրուած կէտերէն կրնաս հասկնալ թէ ամեն տեսակ կազմուածք և բնաւորութիւն մի և նոյն կրթութիւններն չեն կրնար տանիլ , և հետեւաբար ամենն ալ իրենց տեսակին համեմատ իրենց առանձին կրթութիւնն պէտք է ունենան , զորոնք նշանակած եմք :

Քննենք ուրեմն ըստ կարգի թէ արդեօք մարմնական կրթութիւնը ամեն հասակի կ'յարմարի՞ , և թէ ի՞նչպէս ըլլալու է :

Ա: Տշայութիւն: Տղան արդէն ըստ ինքեան չափազանց շարժուն ըլլալով կ'հասկցնէ որ բնութիւնը խիստ օգտակար դատած է և հետեւաբար պէտք է որ տղայք շարունակ շարժման մէջ ըլլան . տղայոց շարժման արդեւք ըլլալն մէկ խօսքով հասկցնելու համար թէ զանոնք թունաւորել է , յարմար կ'համարիմ սա հետեւեալ ծանօթութիւնը ընթերցողաց ներկայացնել , որ Անդամալնութեան կլերաբերի : — Սանուկ մը ծնանելու օրն եթէ ամեն մարդ ուշադրութիւն ընէ պիտի գիտնայ թէ նորածին մանկան կազմուածքին զանազան մասանց մէջ խիստ մեծ տարբերութիւն կայ . այսինքն՝ գլուխը որուն մէջ կալարունակի ուղեղն , խիստ շատ մեծ է մարմնոյն բոլոր միւս մասանց հետ համեմատելով . անոր համար շատ օրինաւոր է տղայոց շարունակ շարժիլն , որոյ բուն իսկ նպատակն է մարմինը հաւասարակշռութեան մէջ բերել : Աթէ երիտասարդ մը կամ կատարեալ անձ մը տղու մը նման շարունակ վաղէ , ցատկէ , շարժի , անշուշտ խենդ պի-

տի ըսեմք . և ընդհակառակն անշարժ և թուլամորթ տղայոց ապուշ ըմբ ըսեր և հետևաբար գութերնիս չճարժիր՝ տեսնելով թէ տղայ մը որ և իցէ հիւանդութեան պատճառաւ ոտք ելլելու օրերն նստելով կանցընէ : Ի՞նչ կըսեմք արթուն , վառվռուն , վազող , ցատկող , դադարում չունեցող տղայոց , եթէ ոչ իբրեւ թոյն , և թէ ասոնք մեծնան նէ , շատ խելացի պիտի ըլլան . ի՞նչ կ'պատասխանէ խելացի մարդ մը երբ կնայի տգէտ մօր մը , որ իր տղուն այս տեսակ բնաւորութենէն կ'գանգատի , և փոխանակ ուրախանալու կանիծէ , կծեծէ և վերջապէս ամեն միջոցի գործ կ'ընէ զանի անկիւն մը թխմելու : Տղայքն փափկութեան սովորեցնելն շատ վտանգաւոր է , իսկ խիստ շահաւոր է անոնց վազելն , ցատկելն , անդադար շարժման մէջ ըլլալն , և դեռ ոտքի չելած տղայոց համար ամենէն յարմար կրթութիւն է զանոնք միշտ գետնի վրայ թողուլ , որ ինքնին դառնան ու թապալակին ուղածնուն պէս . և ի՞նչ մեծ ուրախութիւն չպատճառէր ծնողաց՝ օր մը անոնց ինքնին ոտից վրայ ելնելնին և առաջին քայլն առնելնին տեսնելով , որոնք կ'հետեւին սոյն դրութեամբ տղայոց յօգաւորութիւններն և միսերն ուժովնալէն :

(Մայրեր , չէք գիտեր թէ ինչպէս պէտք է խնամել զաւակնիդ : ամեն բան չէք խնայեր զանոնք առողջ և առողջ ընելու , բայց միջոցներն ձեզ կը պակսին . մեր մեծատանց կնիմանիք , որ շիտակը ամեն տարի ամեն մէկն իրենց աստիճանին համեմատ հազարներով շուրուշ աղգին համար կ'ստանան առանց նպատակի և սկզբան . խեղճ ստակներ . եթէ այս դրութեամբ վատնուած ստակներուն գոնէ մէկ տասներորդը դպրոցի եկամուտ , տպարանի , գրոց հրատարակման և կամ որք տղայոց դաստիարակութեան

Համար տրուէր՝ ինչ մեծ և բարի հետևութիւններ չէին ունենար. անտարակոյս ազգը այսօր ուրիշ կերպարանք մ' առած էր: — Սեծամեծք, իրարմէ ոխ առնելու համար տոպրակներ կ'ալարպէք, նորատիպ գրքի ստակ մը չէք տար, մէկ գիշերուան մէջ (խօսքերնիս ամենուն համար չէ) բռնեցէ՛ք համար մինչև 30, 40, 50 և շատ անգամ 100 ոսկի կորսնցուցած կամ վատտրկած էք, բայց գեռ ինչի՞նչ Կարելի է չէ՛ք փութ: :

Սակայն գոհութիւն չ'առուծոյ, անցան այն օրերն. երիտասարդութիւնը սկսած է ընթերցասիրութեան մէջ յառաջ երթալ, որով միայն կապահովի և պիտի ապահովի խմբագրաց, հեղինակաց և թարգմանչաց վիճակը, և որ աշխատասիրողին միտիթաութիւնն ու քաղցր խրախոյսն է:)

Սիրելի ընթերցող, մի՛ վարմանար թէ ի՞նչու համար երբեմն երբեմն առողջական յօգուածներուս մէջ նպատակէս կշեղիմ. սիրելի՛ս, այնքան վերաւորուած է սիրտս, որ ալ համբերութիւն չեմ կրնար ընել ինչ և իցէ. այս վարտողութեանս համար ներում խնդրելով կանցնիմ բուն խնդրոյն:

Տղաքն ազատ ձգելու է իրենց բոլոր շարժմանց մէջ, զի ինչպէս ըսինք՝ շարժելն տղոց բնական է, ուրուն պատճառն ալ յառաջ բերինք. միայն թէ ըզգուշանալու է որ տղաքն չորաչար չիյնան. եթէ ոչ ուժովնալու տեղ բոլորովին տկար արարածներ կըլլան. որ մէկն ծուռ, որ մէկն կաղ, հաշմանդամ, և այլն:

Ի: Արիւստարդութիւն: Արիւստարդք, դուք որ այս աշխոյժ հասակնուդ մէջ անհամար վտանգներու ենթակոյ էք, քաջ զգուշութիւն պէտք է ընէք ձեր առողջութեանը, որ շատ թանկագին է. և ասոր համար ձեր մարմնական կրթութիւններն խիստ տարբեր

ըլլալու են . որովհետեւ կենաց այս անհանգիստ ժամանակը , յորում տղայական անմեղ և պարզ զուարճութեանց տեղ ուրիշ անմեկնելի դժացողութիւններ տեղի կառնուն , պէտք է որ մարմնամարդութեան բնական օրինաց հետեւիք , յոգնեցընէք ձեր մարմինը յարատեւ և զօրաւոր կրթութեամբ , որ ձեր հեշտասիրութեան մահացու ընթացքին դէմ փոցեան ու վահան պիտի ըլլայ :

Գ : Կատարելութիւն : Այս հասակին մէջ եղողներն աւելի ուշադրութիւն ընելու են իրենց ընեղք կրթութեանց , որովհետեւ արդէն կատարելութիւն ըսելով կհասկցուի որ մարդիկ այս միջոցիս մէջ կազմուածքին ամեն կատարելութիւններն ստացած են . ուստի ջանալու է որ կազմուածքի մասն առնող որ և իցէ անդամ մը չափազանցութեան մէջ չմտնէ :

Դ : Ներքին : Ներք պէտք է ուշադրութիւն ընեն մանուանդ մարսողական անդամոց , և հետեւաբար իրենց ընեղք կրթութեանց նպատակն պէտք է ըլլայ մարսողութիւնը դիւրացընել , որ դժբաղդաւար խիստ կտկարանայ ծերութեան ժամանակ . եթէ ծերը կուզեն որ իրենց մարմինը միշտ տաք ըլլայ , և աշխուժութիւն ունենան , պէտք է որ իրենց հասակին և կազմուածքին յարմար կրթութիւններն զանց չընեն . այս դրութեամբ միայն կրնան ապրիլ երջանիկ և առաւել , որ շատ քաղցր է . և զայս միայն կպատուիրեն Առողջաբանութեան իմաստուն կանոններն , բժշկական արուեստին այն պատուական ճիւղը , բնութեան օրէնքներն , որոնք միայն են ճշմարիտ , անփոփոխ , և որոնց անհնազանդ գտնուողն անպատիժ չմնար :

(Երանանք)

ՈՒՍՈՒՄՆԵՐ

— 1863 Մայիս ամսոյ մէջ Նիւ — Եօքէն (մայրաքաղաք Մեքիկայի) հետեւեալ լուրը կուտան թէ նոր ճանապարհորդներ 61 օրուան մէջ երկրիս չորս կողմը պտտած են . այսինքն փետրուարի 18 էն ճամբայ ելած են , և մայիս 1 ին հեռագիր առնուած է թէ նոյն նաւը Սան — Պրանչիսքօ հասած է : — Ես սօր թուաբանական ճիշդ հաշուով կհաստատեն թէ հինգ տարիէն վերջը սոյն 61 օրուան ճամբորդութիւնը հեռագրի միջոցաւ հինգ վայրկեանէն պիտի կատարուի :

— Բէռուի թռանսանտիէն գաւառին մէջ ահադին անտառներու մէջ հնդկաստանցի փոքրիկ ճիւղ մը գտած են , որոնց համար կըսուի թէ բոլորովին կը վախնան լուսաւորեալ մարդէ , և հետեւաբար իրենց խշտեաց մէջ մանուղ օտարականները թունաւորեալ պլաքներով անմիջապէս կտղաննեն : Երևելեան Ենդանուն լերանց բնիկներն հարաւային Մեքիկայի ամենէն անտառտ , կատաղի և թշուառ վայրենիներն են . առնօնք ամենախիտ անտառներու մէջ բոլորովին մերկ կպտտին և ճամբան միայն իրենք կրնան գտնել , և ունեցած զէնքերնին են պարսատիկ և աղեղն . սընունդնին է կապիկ , թռչուն , թուղ : Ես թշուառ ցեղին Բռունքօս կոչուած սերունդին վրայ դէռ կատարեալ տեղեկութիւն առնուած չէ . միայն ենթադրելով կըսուի թէ այս սերունդը Բրասիլիայի տեղութեան ներքին կողմը տարածուած է , և զանոնք իբրև մարդակեր վայրենի ամբաստանած են : — Եսոնց մէջ մ'անող քարոզիչներն մինչև այսօր երեք սերունդ գրտած են Ենդ , Բռունքօս և Բառուպաս , սա հետեւեալ տեղեկութիւններով :

Այս վայրենիներն շարունակ կսպառերազմին մարդ-
 ֆային մսին համար ունեցած անյադ կիրքերնին յագե-
 ցնելու համար. բայց և այնպէս ասոնց մարդակերու-
 թեանը այնքան ճշմարիտ հաւատք ընծայելն խիստ ի-
 րաւացի չէ կրսեն զանազան բնագէտք՝ մտածելով թէ
 շուրջը անթիւ անասուններ կան. բայց կաւելցնեն որ
 եթէ եղած պատմութիւնն աչօք վկայեալ է ստոյգ
 կրնայ համարուիլ, զի վայրենութիւն է: — Քա-
 ռողիչք Քունքոս սերունդին համար կրսեն թէ ա-
 սոնք բնաւ կանանց միս չեն ուտեր. և այս յատ-
 կութիւնն ալ և ոչ մէկ ուրիշ վայրենի սերնդոց մէջ
 կգտնուի. բայց ասոնց կանանց միս չուտելն ոչ թէ
 մարդասիրութենէ և ասպետական ազնուութենէ յա-
 ռաջ եկած է, այլ հաւատալով կամ կարծելով որ
 կինը ապականեալ էակ մի է մարդուս տանջանաց հա-
 մար ստեղծուած, և որոնցմէ հեռու կենալու է մի-
 սերնին չափազանց թունաւոր ըլլալուն: — Վաւելցը-
 նեմ ես թէ “ շատ աղէկ կըլլար եթէ այս կարծիք-
 նին բոլոր մարդկութեան վրայ ընէին՝ առանց սեռն
 զանազանելու ”:

— Վաղղիոյ ընթերցասիրութեան ինչ աստիճան
 յառաջ երթալն ամենայն պարզութեամբ հասկցնելու
 համար բաւական կհամարիմ սս հետեւեալ երկտող
 տեղեկութիւնն միայն հրատարակելով ընթերցողաց
 ուշադրութիւնը գրաւել: — Փարիզի մէջ Բօլ—
 Տիմբօն անուն տպարանը 700 գործաւոր ունի, որոնք
 գիշեր և ցերեկ անդադար կաշխատին, և ամեն տարի
 Մայիսի 14 ին մեծ խնճոյք մը կընեն, որուն այս
 տարի ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցայ Պ. Տ.
 Վաղղիացի բարեկամիս միջնորդութեամբ: — Ընդ-
 հակառակն՝ մեր տպարաններուն էն մեծին մէջ գը-
 ղեթէ տասը գործաւոր հազիւ կգտնուին ջնկիրն և

աւելածուն ալ մէկտեղ հաշուելով, որոնք օրն երեք—չորս ժամ Կոստան, կամ լէւէի շահաւոր կ'իտաղան:

—Պ. Վաղէլլի անուն բնագէտը որ երկար ժամանակէ ի վեր նոր գիւտ մը բնելու կաշխատէր, մօտերս իր նպատակին հասաւ ամենայն յաջողութեամբ: — Յետ այսորիկ Վաղէլլի գիւտով ամեն մարդ իր ձեռագործին ու ստորագրութեամբը իր հեռագիրը պետի քաջ առանց դժուարութեան:

— Ալլուի թէ անդղիացի աստղաբաշխ մը ծառ մոլորակին մէջ կղզի մը գտած է 1862 սեպտեմբեր 25 և հոկտեմբեր 11 գիշերներուն մէջ իր հեռագիտակովը: — Մարս մոլորակին երկրիս հետ ունեցած միջին հեռաւորութիւնն է 52,966,122 մղոն, մեծութիւնը երկրիս երեք տասներորդը. տրամագիծն է 1,921 մղոն (երկրիս տրամագիծին երկու երրորդը). մոլորակին ծանրութեանը նայելով կենթագորուի թէ զանազան մետաղներէ բաղադրեալ է: — Նոյնպէս ժամանակաւ Հէրշէլ լուսնի մէջ բնակիչ տեսած ըլլալն հաւատացնել ուղեւորն նման, այսօր ալ արեգակին մէջ տեսած ըլլալն կենթագորէ: — Ուրիշ ինչպէս հասարակ. լեռն արեւել:

ՄԱՆԻՄԱՆԻՄ

— Այս տարի Անդղիացի ճանապարհորդ մը եկած է Փարիզ՝ հետը ունենալով երկու հսկայ բուեր, որոնց լրած զարմանալի յաղթութիւններն հետեւեալ կերպով կ'ապտուին: — Այս երկու տարօրինակ բուերը ամենէն մեծ և կատաղի մուկերու հետ պատերազմելու և վերջապէս զանոնք սպաննելու յատ-

կուլթիւնն ունին : — Մէկուն մականունն է Երկաթե
 աստ, միւսոյն՝ Պողոսայի Կոռնի : Լսոնք Լոնտրայի մէջ
 ուր այսպիսի հետաքրքրական պատերազմներու յատուկ
 տեղեր կան, Լքօսիայի տասն և չորս միանց հետ պա-
 տերազմ ըրած են, որոնց ամենամիտքին մեծուծիւնը
 էն քիւղ անդղիական երեք ոտնաչափի կհասնի : Լ-
 ուսջին պատերազմին լոնտրա եղաւ 14 ոտք երկայնու-
 թիւն և 8 ոտք լայնութիւն ունեցող երկաթէ վան-
 դակի մը մէջ . այս բանին համար անհամար գրաւ
 դնողներ կային, որոնց ամենէն աժանն էր 25 անգ-
 ղիական ոսկի : — Լստ տարօրինակ պատերազմին մէջ
 14 մուկերուն ամեննալ սատկեցան, բաց ի Պողոսայի
 Կոռնի որ պատերազմին մէջ միւսէն շատ յոգնե-
 ցաւ, աչքին մէկը քիչ մը վերաւորեցաւ, սակայն դար-
 ձեալ իր բնական զօրութիւնը և քաջութիւնը կոր-
 սնցուցած չէ : — Լսոնց համար Փարիզի հասարա-
 կութիւնը կրէ թէ “նայինք այս դիւցազն թռչուննե-
 րը բարի աղդեցութիւն մը պիտի կարենան ընել մեր
 ականներուն անտանելի մկանց գէմ” . բայց ինչ որ ալ
 ըլլայ՝ բազմաթիւ գրաւ դնողներ պիտի ըլլան հոս ալ :

— Հաժանի մէջ հետեւեալ բարբարոսական դէպ-
 քը պատահած է 1862 օգոստոսի մէջ : — Բօսթօն
 անուն գործաւոր մը տեսնելով որ իր կինը շատ ստակ
 կվառնէ, և տուած խրատներն չօգնէր, լեցուն հրա-
 ցանով մը կնկանը վրայ կվազէ զանի սպաննելու հա-
 մար . խեղճ կինը անմիջապէս ծնկան վրայ գալով կա-
 ղաղակէ, կպաղատի թէ գոնէ զաւակացը սիրոյններէ
 իրեն . անգուժ ամուսինն կներէ բայց հետեւեալ պայ-
 մանաւ : — Պէտք է որ կինը երթայ իր ձեռքովը աղ-
 դըր մը բերէ ամուսնոյն տալու, և ծնկան վրայ գա-
 լով անրազուկ ակոսի մը վրայ դնէ ձախ ձեռաց փոք-

որիկ մատր. կատաղի ամուսինը երկու ձեռք տանելով
ազդրը, այնպէս ուժով կզարնէ, որ կնկան մատին
կէսը կթռի: — Ըրիւնը կայնեցնելն անհնար ըլլալով
բժշկի կկարօտին, որ եղելով թեան ճշդութիւնը կը-
հասկնայ, որքան որ կինը կամ վախէն կամ սէրէն կը-
սէ թէ «ինքն է իր մասն կտրողն փայտ կոտրելու ա-
տեն»: — Ըսոր վըայ բարբարոս Քոսթօսը տասը տա-
րի ի բանտ կդատապարտի:

— Բօլեթիւի մէջ (վեննայի մօտ) 1863 մայիս
25ին Սարէն անուն պարոն մը պտտելու ատեն կը-
տեսնէ որ իր շունը բերանը չոր հացի մը կտոր առած
դէպ ի տերօջը կմօտենայ և դարձեալ հացն առած տե-
ղը կդառնայ. Սարէն շանը կհետեւի մինչև փոսի մը
քով, ուր աջ կողմին վըայ պառկած և մեռած երի-
տասարդ մը կտեսնէ, Սարէն անմիջապէս տեսչութեան
խմաց կուտայ. տեսուչ մը դիակին վըայի հագուստ-
ներն քննութեան առնելով թուղթի մէջ բաւական
մկնդեղ, երեսուն փարայ, և երկուքի ճղքուած և մը-
կնդեղով համեմուած հացի կտոր մը կգտնէ, որուն
մէկ մասը միայն կերած էր: ասոնցմէ զատ կապարէ
գրիչով քանի մը կտոր թուղթեր կային, որոնցմէ մե-
կուն վըայ սա խօսքերն նշանակուած էին. «Ընունս
է Ժ. Ժ. կընակիմ բուլթէ և կմեռնիմ մկնդեղով
թունաւորուած. կաղաչեմ դիակս գտնողներուն ըսել
բուլթէի մէջ գտնուող Պ. . . բնագիտին թէ ես մե-
ղապարտ չեմ և կմեռնիմ ամօթէս»: — Ըստ երիտա-
սարդն հաղիւ 16 տարեկան կար, և երեք տարիէ ի
վեր Պ. . բնագիտին քով կաշակերտէր: Ըստ անձ-
նաստանութիւնը անհասկնալի մնաց, և վարպետն բը-
նաւ չէր յիշեր իր աշակերտին մինչև անգամ չեխելն:

— Կաթուղէօն Լ. . Կայսրը Վաթ տօն անուն քաղաքին մէջ գտնուած ատեն, ուր լաֆէռի թնթաւնօթածիգ գնդին տեղակայն էր, 1790 էն մինչև 1791 սենեակ մը կնստէր, որ այսօր դպրոցի վերածուած է : Վաղաքացիք հոն բնակողին յիշատակը անմահացնելու համար կոչեցին զանի դպրոց Պօնաթաւն . և այսօր աւելի մեծ պատիւ մ'ընելու համար որոշած են՝ այն սենեակը բոլորովին դպրոցէն զատել և Կաթուղէօն թիւ մ'ընել փառայ արժանի վարձողին կարասիքովը, որոնք պահուած են () քսօն ըսուած ընտանեաց քով . այս ընտանիքը ասոնցմէ զատ պահած են նաև Կաթուղէօնի երկու եղբայրներովն (լուգովկոս և յովսէփ) 1788 էն մինչև 1790 թուականը լաֆէռ կոչուած զօրանստի մէջ նստած ատեն գործածած կարասիքն :

— 1863 Մայիս ամսոյ մէջ Փարիզի ընտրողական ժողովներու համար քիչ օրուան մէջ 200,000 Կաթն թուղթ ծախուած է միայն ծանուցման, նամակի, քուէի համար ևայլն :

Ես օրերուս մէջ ամեն մարդ քուէով զբաղեալ, լրագիրներն իրարու ձեռքէ կ'քաշեն : Կամադիրք այս ամսոյս մէջ լրագիրներուն սովորական թիւէն 10,000 թիւաւելի տպել կուտան և դարձեալ այն ալ չբաւէր : ասոնք այնպիսի երկրի մէջ կըլլան ուր ամենափոքր սրճանոցի մէջ անգամ ամեն տեսակ լրագիրներ կան և ուր յաճախողք ձրիաբար կկարդան :

— Ենդղիոյ Թագուհւոյն, Պարմօնալ ամրոցէն քիչ հեռու բլուրի մը վրայ ի յիշատակ Ելպերտ իշխանին բրդաձև քարէ շինել տուած դամբանը լմնցած է : որուն բարձրութիւնն է 40 ոտք, իսկ յատակին լայնութիւնը 35 ոտք : Ես գեղեցիկ և արուեստաւոր շիրմին հիւսիսային կողմը գծուած է :

“Քիչ ժամանակէն դատարարակուելով կենաց
 լինեացքը կատարեց. իր հոգին Մատուծոյ հաճոյքը-
 լալուն շուտով իր քովն առաւ և շատերուն մէջէն
 „ազատեց“ :

Իսկ արևելեան կողմն նշանակուած են թագա-
 ւորական ընտանեաց բոլոր անդամոց սկզբնատառերն
 և ամենուն տակը սա թուականն ,

21 օգոստոս 1862, —

— Հիւսիսացի երևելի գիտնական , միանգամայն
 վաճառական Պ. Ա. Լիթթօր Տէրօտ հետեւեալ հետա-
 քերական գիւտն ըրած է :

Տընթէթի մէջ բոլորովին հինցած , սեցած մուկ-
 ներէն կրծուած մագաղաթ մը կվաճառէ , որուն մէջ
 Գառլը — Քէնթի ընտանեկան ծախուց ցուցակն կը-
 դանէ. այս ցուցակէն կհասկցուի որ Վասթիլի թա-
 դաւորը ամեն կերպով զգուշութիւն կընէր ընտանե-
 կան տնտեսութեան , և ահա 1517 մարտ 21 ին իր
 արքայական տանը համար 81 ոսկի ծախս ունեցած է
 հետեւեալ կերակրոց համար , 124 Լէրր ճերմակ հաց ,
 12 սև հաց (սփռան), 22 շէշ գինի , զանազան որեսակ աղած
 յոսկեր , 30 Լէրր կֆէ , 500 յոսկ և շար ճըխալէղէն ,
 ու կարկանդակ :

— Ներկրագնտիս վրայ ընակող բոլոր Ժողովոր-
 դոց մէջ չըջան ընող ոսկիին գումարը ամենահաստատ
 հաշուով հետեւեալն գտած են՝ 80 քառակուսի ոտք
 լայնութիւն և 16 ոտք բարձրութիւն ունեցող տա-
 րածութեան մը մէջ պարունակող քանակութեան չափ :

— Փարիզի մէջ այս տարի մայիս ամսոյն մէջ նոր
 բանասիրական թերթ մը հրատարակել սկսաւ , որուն
 առաջին թիւոյն յառաջաբանին սա հետաքրքրական
 մասն գտայ և զարմացայ. ուստի մեր ազգայնոց հա-

ղորդել կիսութեամբ թէ Եւրոպացիք ինչպէս կվարձաւորեն զխմբագիրներն, չեմ մոռնար ըսելու թէ անոնք ալ կարգալու արժանի են. ասոր ալ պատասխան կըսեմ թէ դեռ մեր Մշգիւն մէջ ոչ այնպիսի լրագիր մը կրնայ հրատարակուիլ, և ոչ զանոնք ամենայն սիրով կարգադրուէր ունինք. ըսածնուս ճշմարտութիւնը ժամանակին կթողումք, տես ի՞նչ կըսէ,

“ Ե՛հա այսօր գրական ասպարէզն կեղնեմք, յուսով որ մեր թերթը կվարձատրուի՝ քիչ օրէն բաժանորդաց թիւն հասկնալովնիս. այս առթիւ կծանուցանեմք որ թերթերնիս յարատեւելու համար գոնէ քսան հազար բաժանորդաց կկարօտիմք, ուստի եթէ այս թիւն չգտնեմք, ամօթ այն գրականական խմբին և նախատիւնք ընթերցատիրութեան, որ այսօր բարձր ի գլուխ կպանծայ բոլոր աշխարհիս առջև ” :

— Եւրոպացիք, որ անուշ շատ կսիրեն, անուշները չեւերէնիւ ըլլալէ ազատ պահելու համար՝ հետեւեալ ամենապարզ դիւտն ըրած են : — Ենուշն եփելէն և հետէն երու մէջ առնելէն յետոյ՝ անմիջապէս հետէն երուն բերնին մեծութեան չափ կը որ թուղթեր կտրել, և զանոնք խալիւնի մէջ թրջելէն յետոյ անուշին երեսն դնելով հետէն բերանը դոցել իր խալիւնը : — Այսուամբ թէ մեր այս ծանուցումովը օգտակար ծառայութիւն մ'ըրած կըլլամք ազգային տիկնանց, որոնց մեծ մոտատանջութիւն է անուշներուն չեւերէնիւ ըլլալն, և բաւական ժամեր կկորսնցընեն հնար մ'ընելու համար, զորոնք իրենց որդւոց բարիօք դաստիարակութեան ղոհել կպարտաւորին :

ԼՈՒԼՅՈՒՆ

— Մայրաքաղաքիս թաղական խորհրդոց ընտրութիւններն հետզհետէ լմննալու վրայ են : Տեղանոց անհամաձայնութիւններ տեսնուեցան , բայց Սահմանադրութեան դործագիր յանձնաժողովոյ զգուշ խնամովքն շուտով արգելուեցան , որուն շնորհակալ ըլլալ պարտեմք ազգովին :

— Խարբերդէն եկած լուրերն գոհացուցիչ չեն : Ժողովուրդը կտառապի հայ սեղանաւորներու քստմնելի արծաթսիրութեան երեսէն , և Մաշնորդը անտարբեր կկենայ , չբողոքէր տեղական կառավարութեան , և թշուառ ժողովուրդեան դառն վիճակին բարւոքումն խնդրէր : Անբարոյականութիւնը տիրեր է հոս , դպրոց չկայ , վարժապետ չկայ , տղայք փողոցներն թափառական կպտտին , և Մաշնորդը չարժիր ի գուժ՝ ժողովել զանոնք դպրոցի մը մէջ և յանձնել դաստիարակութեան , ևայլն :

— “ Աեսարիոյ մէջ ազգային կանոնաւոր վարչութիւն չըլլալուն՝ անհամար ապօրինաւոր պատկերներ , զանազան եկեղեցական անկարգութիւններ ու վատութիւններ տեղի կունենան , զորոնք մի առ մի գրելն ազգիս պատիւ չբերէր ” կըսէ ազգասէր նամակագիրն : Թէ՛ այս և թէ՛ Խարբերդ արդարեւ արժանի են ուշադրութեան և անյապաղ տնօրինութեան Մզգային վարչութեան :

— Պաշտօն թաղին դպրոցին շինութիւնը սկսած է կայսերական շնորհիւ յաղթելով բազմադիմի արեւ

գելքներու, և մեծ փութով յառաջ կտարուի: Եր-
շանաւոր է զանազան թաղերէ ուսումնասէր անձանց,
մանաւանդ պանդուխտ աղգայնոց աշխատութիւնն, որ
մտադիւր կնուիրեն յանյապաղ շինութիւն դպրոցին:
Յուսով եմք որ այսպէս իւրաքանչիւր աղգային ան-
հատ կփութայ նպաստել այս սուրբ շինութեան ըստ
իւր ձեռնհասութեան:

— Յունիս 27 և 28 ին Պարակէօմրիւկի վարժա-
րանին առանձին հարցափորձներն տեղի ունեցան, որ
բաւական գոհացուցիչ էին ըստ վկայութեան քննչաց:

— Ըմսոյս 4 և 5 ին ալ Միջագիւղի երկու
սեռի վարժարանաց հարցափորձներն եղան: Պոլու-
թեան արժանի է թէ աշակերտաց և թէ աշակեր-
տուհեաց յառաջադէմ վիճակն: Հնորհակալ եմք
Ուսումնական Տեսչութեանը:

— Վալթիոյ վարժարանն ալ իւր քննութիւնը
տուաւ ամսոյս 6 և 9 ին, որուն վրայ խօսիլն աւե-
լորդ կսեպեմք. արդէն աղգայնոց խիստ շատերուն
յայտնի է յիշեալ վարժարանին արդիւնաւոր և բա-
րեկարգ վիճակն. ըսածներնուս մեծ ապացոյց մ'է
զանազան թաղերէ աղգային մանկաւոյն հմն դիմելն:

Ղշանաւոր է նաև իւր պանդուխտ աշակերտնե-
րովն, որոնք հետզհետէ կմեկնին կերթան ծառայել
իւրաքանչիւր իր հայրենի գաւառին ի մասին ուսումնա-
կան յառաջագիմութեան:

— Ի խնդրոյ Վարդանեան Ընկերութեան կէյ-
վէի հրապարակաւ շնորհակալ կըլլամք Եւնի հան-
դիսի խմբադրին՝ իւր թերթէն օրինակ մ'ընծայելուն
համար:

— () Գոստաւառ Խնքնակալը երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհեց մայրաքաղաքս բընակեալ թիֆլիզցի մեծարդոյ Պաղտանար Լղա Շապուրով երեւելի հայ վաճառականին :

— Պաղղնոյ կայսրը առաջին կարգի Լէժիոն տո () նէօր պատուանշան շնորհեր է Կիլիկիոյ Գերա. Գըրիգոր կաթողիկոսին հռովմէական ազգայնոց : Ս. Հ. :

— Օգոստոս Լսլանեան մեծապատիւ Ստեփան Պէյի ազգասիրական ոգւոյն և անկեղծութեանը լիովին վստահ ըլլալով՝ իւր 19դ թուովը ղուղղունձուխի արժ. Տ. Յովհաննէս վարդապետի նկատմամբ դրածին համար այսպէս կըսէ. « կերեալ թէ յիշեալ եղելութեան նկատմամբ մեզի տեղեկութիւն տուող անձը եղելութիւնը տարբեր գոյնով նկարագրած է » :

— Հանգուցեալ () տեան Եազըճի Պօղոս աղա մեծայիշատակ Լնձն արդէն ազգայնոց խիստ շատերուն յայտնի է իր մեծամեծ բարերարութիւններովն : Լնղուգական Հանգուցեալն յայտնի բարերարութիւններէն զատ ծածուկ բարերարութիւններ ալ ըրած ունի, որոնք իր զաւակացն անգամ անծանօթ ըլլալով, մահուրէն ետե յայտնուիլ սկսան :

Ըսկէց 15 տարի առաջ (1848ին) բարերար Հանգուցեալը իւր խոստովանահայր Լրժ. Փափազեան Տ. Յովհաննէս քահանայի ձեռամբ գաղտնի կտակաւ 75000 ղըուշ շնորհեր է Վարակէօմրիւկի Ս. Յօհան Ռսկերբերան նորաշէն եկեղեցւոյն, նոյն գումարին շահէն ամսէ ամիս 750 ղըուշ տեղւոյն դպրատան տըրուելու պայմանաւ :

Ս. Եհովայլ Տ. Սատմէոս սրբազան կաթողիկոսը, որ այն ժամանակ Կ. Պօլսոյ պատրիարք էր,

և նա միայն գիտէր, լսելով լարերարին վախճանը, ներկայ տարուոյս մայիս 22 թուով կաթողիկոսական կոնդակաւ մը կտակողին անունը օրհնութեամբ Պարակեօմրիւկի եկեղեցւոյն յայանելով կտակը կվերահաստատէ :

Այսպիսի ազգասիրական մեծագործութեան մը յիշատակը անմահ պահելու, և օրհնութեամբ յիշատակելու գովելի նպատակաւ յիշեալ թաղին խորհուրդը որոշեց, որ ամեն տարի Սարգախառի տօնին դիմացի կիւրակին, եկեղեցւոյն մէջ հանգիստաւոր Ս. Պատարագ և պաշտօն կատարուի ի յիշատակ անմահ հոգւոյ ազգասէր Հանգուցեղոյն :

— Ազգային գերեզմանատունը անարգ վիճակի մը մէջ են ըստ մեծի մասին, որ պատիւ չբերէր Ազգիս:

Ասոնցմէ մէկն է Իւսկիւտարի գերեզմանատունը, ուր ամեն անվայել զբօսանք տեղի կունենան գիշեր և ցերեկ: Այն նուիրական վայրն, ուր մեր մեծարեղի նախնիք կհանգչին, զբօսախայր և հեշտութեան բաբելոն մը եղած է. փոխանակ անուշահոտ ծաղիկանց զմայլելի բուրմունքներու՝ բնկելեաց անհաճոյ հոտեր կընէ. փոխանակ սուրբ արարողութեանց՝ հեշտական երգերու ձայներ կլսուին: Ամօթ և նախադէմք չէ՞ մեղի այս անտեղութիւնը. մեղի, որ կպարծիմք թէ Եւրոպիոյ օրինակին կհետեւինք. Եւրոպիոյ որ քաղաքաւիր թաղին ունի այսպիսի գերեզմանատուն. որ լուսաւորեալ ազգ իր նախնեաց սուրբ դամբարաններն կոխոտելով կզբօսնու անոնց վրայ օղիներով ու խաղերով. այսպէս նուա՞յ մեծարանաց արժանի են մեր նախնիք . . . : Եթէ անգամ մը Եւրոպական ազգաց դամբարաններուն վրայ աչք դարձնենք, պիտի տեսնենք, որ խիստ տարբեր են մերիններն, մանաւանդ

այս . անոնց դամբարաններն մոնողլն աչքին մէկէն
կներկայանայ ահարկու և պատկառելի տեսարան մը ,
լուռ ու զգածիչ տեսիլ մը . ծաղկներով , կամար-
ներով ու հրաշարուեստ մահարձաններով զարդար-
ուած , և մաքուր . անոնց մէջ կոխողն երակներուն
մէջ սուրբ սարսուռ մը , և մտաց մէջ յաւիտենակա-
նութեան յիշատակն կըարթնու . դողցես ձայն մը
կազդէ իրեն , “ սուրբ է տեղիս , սրբութեամբ մա-
տիր ” : Իսկ ընդհակառակն՝ հոս մերձեցողն կըօրրու-
քի հեշտութեամբ , և փոխանակ պատկառանք մեր-
ձենալու կնտի զբօսնուլ , իաղալ , ուտել , խմել ու
երգել . Ինչ անվայել խօսքեր չեն ըլլար հոս . հայ-
հոյութիւնք , անարգանք ամեն օր կտեղան մեր նա-
խնեաց շիրիմներուն վրայ . կըողըքն անշուշտ մեզի
դէմ և կըսեն “ որդիք անարժանք , անարգուք նա-
խնեաց ” . երբէք գաղափար չունինք թէ ինչ են դամ-
բարաններն , որոնք են հոն հանդիմաններն , և քանի
մեծարանաց արժանի . մե՛ծ անտեղութիւն : Բարբա-
րոս և չքրիստոնեայ ազգերն անգամ ընդունած չեն
այս մեր ըրածն : — Վրիստոնեայ ազգի մը բարոյա-
կանութիւնն ու քաղաքակրթութիւնը իր դամբարան-
ներէն ալ կնշանակուի :

Մէկ կըլլայ եթէ այս գերեզմանատան շուրջը
պարսպուի , վերցուն երկու ծայրը եղած սրճարան-
ներն , որոնց երեսէն են այս ամեն անտեղութիւնք :

Աղաչեմք Եւսկիւտարցւոց ուշ դնել մեր առա-
ջարկութեան . վերցնել իրենց վրայէն այս արատը .
հետևիլ դոնէ բերացւոց օրինակին , և իրենց գերեզ-
մանատունը նմանեցնել անոնց գերեզմանատան ի պա-
տիւ Մզգիս և ի պատիւ հանգուցեալ պատկառելի
նախնեաց :

Յուսով եմք որ մեր առաջարկած բարեկարգու-

Թեամբը կլերնան օտար միջամտութիւններն . յոյնք ալ կարծեմ կստիպուին այն առեն իրենց սրճարանը քակել, որ շինել յաջողեցան Թաղական Խորհրդոյ մը անհոգութենէն , կամ Թերեւս մեր ազգային իրաւանց անտեղեակ ըլլալէն . . . :

ՏՆՆՈՒՅՄՈՒՆՔ

— ՀԱՄԲԱՐԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ : Եօս ըագիրը , որ առ Ժամանակ մի դադրած էր , դարձեալ հրատարակուիլ սկսած է ի Մոսկուա , երկու շաբաթը անգամ մը : Տարեկան գինն է 6 քառագոն կանխիկ վճարելի :

— ՎԵՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ : Եօս անուշով նոր ըագիր մը ամսոյս սկիզբէն մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուիլ սկսաւ ի հայագիր տաճկերէն , շաբաթը երեք անգամ՝ երեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը մանր Թերթ , և շաբաթ օրերն մեծ Թերթ : Բովանդակութիւնը պիտի ըլլայ քաղաքական , ուսումնական , առևտրական և ազգային : Տարեկան գինն է 100 , վեցամսեայ 60 , և եռամսեայ 30 ղրուշ :

— ԳԱՂՏՆԻՔ ԲՆՈՒԹԵԱՆ Կամ ՍԿԶԲՈՒՆՔ ՄԱՐԴԱՅԻՆ ԾՆՆԻԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ : Կծախուի ամեն հայ դրամաճառաց քով ի գին 15 ղրուշ :

Եօր հեղինակը աղէկ ծառայութիւն մ'ըրած կըլլար , եթէ ուրիշ ազգօգուտ գրքի մը հրատարակման ղոհէր իր աշխատութիւնը :

— ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ս. Ներսէսի Լամբրոնացոյ ընդ պատրիարքին Յունաց : Ի տպարանի Տէրոյ յենց . Կ . Պօլիս 1861 : Գինն է 8 ղուրուշ :

— Ըսկէց եօթն տարի առաջ՝ այսինքն 1858 թը, ուսկանին Բերա մեծ փողոցն՝ Նառամի թատրոնի դիմաց Նրամեանի տունը վեց տարի բնակող մօտիսթա Ռա Մատամ Մարի պրզանսօնը այսօր Փարիզ Գաղղիոյ Թագուհւոյն հանդերձապետն անուանեալ է իր արհեստին մէջ խիստ յառաջագէտ՝ և նորաձևութեան մէջ առաջինն ըլլալով :

Ըրդէն Մատամ Մարի պրզանսօն Կ . Պօլիս եղած ժամանակը ըոյր Բերացւոց ծանօթ եղած էր իր քաղցր բնաւորութեամբն և արհեստին մէջ ունեցած կատարելութեամբն : Ուստի Պօլսեցի ընտանեաց վրայ ունեցած վաղեմի սէրն ու համակրութիւնը կատիպէ զինքն Հանդիսիս միջոցաւ ծանուցանել թէ պատրաստ է մատակարարել դարձեալ կանանց սեռին վերաբերեալ ամեն տեսակ շաքիւ թէ մեծի և թէ պրզտիկի ամենէն աժան , խիստ ձևաւոր և գեղեցիկ ըլլալու պայմանաւ . ուստի ուզողն կրնայ նամակաւ մը Փարիզ իրեն խմացնել , բայց ապրանքն հասած օրն ստակն վճարելու դաշամբ :

Մատամ Մարի պրզանսօնի ուղարկեալ նամակաց “ հասցէ ”ն պէտք է ըլլայ դաղղիարէն այսպէս՝

Մատամ Մարի Պրզանսօն

Պուլըմար Կէլ Իրաւիէն . Բասաթ Կէ Բըրէն 5
Փարիզ

Հանդիսիս գրատունը , որ է ի Գաշըզը
խան՝ Թիւ 4 , կծախուին հետեւեալ զրեանը :

Սիւբանի Դասախարախան . Ա . Ե . Բ . հատոր . գին մէկ
հատորի 10 զբշ : Տաճար Մասախիյ Ա . Ե . Բ . Թիւ . գին 1 զբշ :

Նէկարինէ Կոյս Նահապալ . գին 3 զբշ :

Մեհապանի Աշորին , իմ գարախար Կարդուանի . գին 10 զբշ :

Հաւաածոյ Հայկական Ասպուածոյ . գին 8 զբշ :

Մարենադարան Ժողովրդեան . գին 2 զբշ ,

Ասոնք կգտնուին նաեւմեն Հայ գրաւաճառներու քով :
— Հանդիսիս վերաբերեալ ո՛ր և է գրուած պէտք է
հետեւեալ «հասցէ» ու ուղղորդի . «Հ . Ս . Արաճաճեան .
Տնօրէն Կիլիկիա Հանդիսի , ի Գաշըզը խան Թիւ 4» :

ՀԱՆԴԻՍԻՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1 . Այս հանդէսը առ այժմ ամիսը երկու անգամ կը
հրատարակուի . 2 . Տարեկան գինը ԿԱՆՆԻԿ 20 լուրուշ :
նոց արծաթ Մէճիտիյէ մը . 3 . Դուրս խրկուելիք Օ-
րագրոց ճամբուն ծախքը առնողին վրայ է :

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ . Գաշըզը խան՝ Թիւ 4 :
ԹԻՔԻՏԱՂ . ՅարուԹիւն Աղա Համճեան :
ՊՐՈՒՍԱՅ . Թէոփիլէ Աղա Քայլօնեան :
ՀԱԼԷՊ . Յովհաննէս Աղա Քիւրքճիանօֆ :
ԻԶՆԻՄԻՏ . Յակոբ Աղա Նազարեթեան :
ԿԱՐԻՆ . Առժանապատիւ Տ . Գրիգոր Տ . Մինասեան :
ԻԶՄԻՐ . Ճաղիկի գրասենեակը :
ՏԲԱՊԻԶՕՆ . Խաչատուր Աղա Էմնոեան :
ԿԷՅԼԷ . Խաչատուր Աղա Մանուէլեան :
ՊԱՐՏԻԶԱԿ . Թորոս Աղա Մինասեան :
ՔԷՐԱՍՕՐ . Գէորգ Աղա Խ . Մազմանեան :
ԹՈՂԱՒ . Գէորգ Աղա Սէֆերեան :
ՏԻԴՐԱՆԱԿԵՐՏ . Կարապետ Աղա Նազալեան :
ԱՏԱՆԱ . Նազարեթ Աղա Շահպաղեան :
ԱՏԱՐԱԶԱՐ . Մ . Յակոբ Աղա Տ . Գրիգորեան :

Ի ՏՊԵՐԱՆԻ ՏԻՎ ԻՏՃԵԱՆ ԹԱԴԷՈՍԻ ՔԻՒՐԴՅԻ ԽԱՆ